

КАЛІ ЖАЛЕЗА СКАРАЕЦЦА ДУХУ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Дзіцячая траўма моцна паўпывала на жыццё?

— Яшчэ да яе я ведаў, што збіраюся прысвяціць сваю будучыню спорту. Таму гэтае здарэнне не адыграла вырашальнай ролі ў маім лёсе. Хіба што толькі ў падлеткавым узросце мне вельмі не хацелася, каб навакольнае ў першую чаргу бачылі ўва мне інваліда. Неўсвядомлена стараўся адцягнуць увагу іншых ад сваіх праблем са зрокам.

— Ты нарадзіўся і вырас у вёсцы, але даўно жывеш ў Гродне. Лічыш сябе гараджанінам?

— Не зусім. Ганаруся тым, што «выйшаў з вёскі» і ніколі не забываю дарогу дадому. Выдатна знаёмы з усімі бакамі нялёгкага сельскага жыцця. Яно шмат у чым загартавала мой характар, навучыла абыходзіцца малым і цаніць тое, што маеш.

Першыя крокі ў спорце я зрабіў у роднай вёсцы. Мы жылі даволі сцігла, лішніх грошай ніколі не было. Але мелася такое моцнае жаданне займацца спортам, што я сам майстраваў турнікі, брусы, просценкія трэнажоры. У школьную спортзалу бег хутчэй за ўсё і выходзіў з яе апошні.

— Каб дамагчыся сур'ёзных вынікаў, несумненна, патрэбная жалезная сіла волі. А што яшчэ трэба для перамогі?

— Усведамленне таго, што калі не даб'ешся мэты, потым усё жыццё будзеш дакараць сябе за гэта. Лічу, калі ёсць магчымасць чымсьці займацца, значыць трэба выкарыстоўваць яе на сто працэнтаў. І ніякіх адгаворак быць не можа. Я многім ахвяраваў дзеля спорту. Укладваў у трэніроўкі ўсе грошы, якія зарабляў. Кожную вольную хвіліну сем дзён на тыдзень праводзіў у зале замест таго, каб адпачываць разам з сябрамі і блізкімі. Вядома, вялікі спорт здароўя не дадае, але для мяне дарогі назад няма.

— На г'едэстале ты чэмпіён. А ці даводзілася прымяняць сілу ў звычайным жыцці?

— Калі жыву ў вёсцы, як і ўсе хлопчыкі, удзельнічаў у «пацанскіх» разборках. Але гэта па маладосці. Апошнія дзесяць гадоў дэманстра-

ваць сілу ў нефармальнай абстаноўцы, на шчасце, не даводзілася. Пры гэтым я не пераношу несправядлівасць і хамства. Бывае, бачу, калі хтосьці паводзіць сябе ў адносінах да іншых не вельмі культурна, тут жа выступаю ў якасці «ўціхамірніка». Аднаго майго выгляду дастаткова, каб канфлікт быў спынены.

— Паўэрліфтынг — даволі небяспечны від спорту. Траўмы непазбежныя?

— Вялікі спорт не для слабакоў: траўмы — неад'емная частка любога прафесійнага спорту. Бясплатны дадатак, калі можна так сказаць. Часта даводзіцца трэніравацца або выступаць, прымаючы болесуцішальныя лекі. Хтосьці скажа, што гэта ненармальна. Але тым і адрозніваецца сапраўдны спартсмен: яму

ПАЎЭРЛІФТЫНГ — сілавы від спорту, сутнасць якога заключаецца ў пераадоленні супраціўлення максімальна цяжкай для спартсмена вагі. Паўэрліфтынг таксама называюць сілавым трохбор'ем. Звязана гэта з тым, што ў якасці спаборніцкіх дысцыплін у яго ўваходзяць тры практыкаванні (прысяданні са штангай на спіне (на верхняй частцы лататак), жым штангі лежачы на гарызантальнай лаўцы і цяга штангі), якія ў суме вызначаюць кваліфікацыю спартсмена. Гэтыя тры практыкаванні ў бодзібілдыву (ці культурызме — працэсе нарошчвання і развіцця мускулатуры) называюць базавымі, паколькі пры іх выкананні ў работу ў большай ці меншай ступені ўключаюцца практычна ўсе мышцы. Гэтыя практыкаванні рэкамендаваныя спартсменам-пачаткоўцам для набору агульнай мышачнай масы і развіцця сілы.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

Аляксандр Кодзіс (пасярэдзіне).

балюча, але ён усё роўна ідзе на трэніроўку. У многіх маладых атлетаў кар'ера заканчваецца, так і не пачаўшыся з-за слабахарактарнасці, яны не гатовыя пераадолець боль. Нават калі б я быў інвалідам не па зроку, а, напрыклад, калясачнікам, то ўсё роўна не адмовіўся б ад спартыўнай кар'еры.

— Паўэрліфтынг не ўваходзіць у праграму Параалімпійскіх гульняў. Хацелася б калі-небудзь паўдзельнічаць у гэтых спаборніцтвах?

— Паважаю параалімпійцаў і асабіста знаёмы са многімі з іх. Але Параалімпіяда, з аднаго боку, адкрывае перад людзьмі з інваліднасцю новыя магчымасці, а з іншага, наадварот, заганяе ў рамкі. Хачу стаць абсалютным чэмпіёнам сярод усіх спартсменаў, а не толькі ў канкрэтнай катэгорыі.

— У цябе ёсць якія-небудзь захапленні, акрамя спорту?

— Люблю «жалеза» не толькі ў зале, але і падчас адпачынку. Таму экстрэмальнае кіраванне аўтамабілем і матацыклам — мая другая любоў пасля спорту.

— Адночы прыйдзецца завяршыць спартыўную кар'еру. Кім ты сябе бачыш у будучыні?

— Не ўяўляю сваё жыццё без спорту. Магчыма, стану трэнерам і буду выходзіць новыя пакаленні чэмпіёнаў. Або адкрыю сваю трэнажорную залу. Не выключваю, што аднойчы захачу заняцца грамадскай дзейнасцю ці палітыкай, як Шварцэнэгер. Сябры кажуць, у мяне ёсць задаткі для гэтага. Можна быць, мой жыццёвы шлях стане прыкладам для кагосьці, як для мяне стаў прыкладам Арнольд.

Ганна КУРАК.

Нічога немагчымага!

«ЗАЧАПІЦЦА» ЗУБАМІ ЗА... ПАВЕТРА

Яшчэ гамяльчанін
перацягаў імі дзясяткі аўто

Думаецца, для таго каб стаць моцным чалавекам, неабходна штодня хадзіць у трэнажорную залу і гадзінамі цягаць «жалеза»? «Зусім неабавязкова!» — сцвярджае 27-гадовы гамяльчанін Дзмітрый Дударай і з лёгкасцю цягне аўтамабіль пры дапамозе адных толькі... зубоў. Яны сталі «рабочым інструментам» для хлопца выпадкова, а яго шлях да такога экзатычнага занятку быў даволі доўгі. Па адукацыі Дзіма харэограф, скончыў Гомельскі дзяржаўны каледж мастацтваў імя Н. Ф. Скалоўскага. Некалькі гадоў як малады спецыяліст працаваў у школе.

— Тады вельмі не хапала творчасці, уласных выступленняў, бо яны заўсёды былі неад'емнай часткай майго жыцця, — успамінае хлопец. — Якраз у той час я трапіў у цырк, убачыў там нумар гімнаста на рамянях і... больш не мог спакойна жыць! Так моцна мне захацелася і самому аказацца ў паветры.

Засвойваць новы жанр мастацтва Дзіму давалося самастойна: побач проста не было чалавека, які мог бы расказаць і паказаць, што ды як неабходна рабіць. Яго першыя гімнастычныя заняткі на рамянях праходзілі ноччу на турніках у школьным двары.

— Спачатку спробы выканаць нейкія цікавыя элементы выглядалі даволі дзіўна, я ж дагэтуль толькі танцаваў, а тут — гімнастыка, яшчэ і ў паветры. Таму не хацелася, каб нехта бачыў, як я «выкручваюся». Дарэчы, тады са мной здарылася цікавая гі-

сторыя. Падчас чарговай начной трэніроўкі пад'ехаў міліцэйскі патруль: думалі, што я збіраюся павесіцца, — успамінае са смехам Дзіма.

Аднак нягледзячы на тое, што трэніроўкі былі самастойнымі і зусім непрафесійнымі, яны далі плён. Праз некаторы час маладога і перспектыўнага гімнаста-самавучку запрасілі на работу ў Кітай. Разам са сваёй дзяўчынай (і па сумяшчальніцтве партнёршай) Дзіма і сёння выступае там у танцавальным шоу з элементамі цырка «Dream of Qingdao».

— Я з тых людзей, для якіх мала навучыцца чамусьці аднаму і прысвяціць гэтаму ўсё жыццё. Мне неабходна развівацца: дасягнуўшы пэўнага поспеху ў нейкай справе, перакладваюся на іншую. Магчыма, таму ўвесь час прадумляю новыя «фішкі» для нашага нумара ў шоу, — разважае Дзіма.

А роўна год таму малады чалавек захапіўся чарговай ідэяй — утрымліваць у паветры сябе і партнёршу, зачаліўшыся за трос толькі зубамі. Захацеў? Зрабіў! Здаецца, для Дзімы Дударавы няма нічога немагчымага.

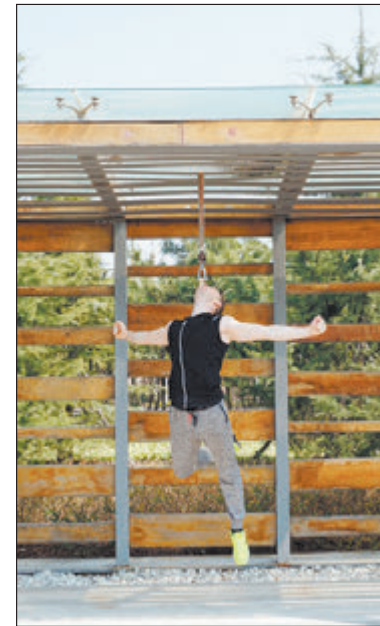
— Збоку выглядае, нібыта я сапраўды трымаюся толькі зубамі, але гэта не зусім так. Уся нагрузка ідзе на сківіцы і мышцы шыі, — раскрывае прафесійны сакрэт артыст. — Для таго каб іх натрэніраваць, мне спатрэбілася каля пяці месяцаў.

Калі сам Дзіма весела распавядае пра свае незвычайныя захапленні, то яго блізкія ўвесь час знаходзяцца ў невылікім шоку ад іх: «Маці неверагодна перажывае. Але больш за ўсё баіцца мая партнёрша, бо яе жыццё знаходзіцца літаральна ў маіх зубах!»

Разам з тым хлопец не хавае: такія моцныя нагрукі на цела дужа небяспечныя. За апошні год артыст двойчы надрываў шыю, з-за гэтага пэўны час не мог устаць з ложка і нават паварушыцца.

Незвычайныя магчымасці ўласнага цела натхнілі Дзіму на стварэнне Youtube-канала, на якім ён здзіўляе глядачоў відэаролікамі сваіх трэніровак.

— Паралельна з рэпетыцыямі

Хто зможа так паўтарыць?

нумара для шоу я «пракачаю» шыю яшчэ адным спосабам. Камусьці можа падацца, што гэта пазамежамі рэальнасці, хтосьці назаве мяне вар'ятам, але я «цягаю зубамі» аўтамабілі, — тлумачыць незвычайнае хобі Дзіма. — Першая машына, якая паддалася мне, важыла «ўсяго» 1,4 тоны.

За апошнія паўгода хлопец перацягаў усе даступныя для яго віды транспарту: дзясяткі «легкавушак», грузавік з прадуктамі і нават школьны аўтобус. Спыняцца на гэтым ён, канешне, не збіраецца. У планах — пабіць сусветны рэкорд па вяршэнні на канаце, трымаючыся за яго толькі зубамі, і пацягнуць самалёт вагой каля 40 тон.

— Складана знайсці самалёт, які мне дазволіць выкарыстаць. А ў плане выканання я ўпэўнены, што гэта дакладна рэальна. У любым выпадку працэс цалкам кантралюемы, і калі нешта пойдзе не так, я заўсёды змагу спыніцца.

Ганна КУРАК.

P.S. Дзіма Дударай будзе занесены ў Кнігу рэкордаў Гінеса — ужо ёсць афіцыйнае пацвярджэнне. Намінацыя называецца «Максімальны час утрымання цела ў паветры толькі пры дапамозе зубоў».

КАЗАНЬ ПАДЗЯЛІЛАСЯ ДОСВЕДАМ

Глобальны адукацыйны Форум «FISU Volunteer Leaders Academy 2017» прайшоў у Казані. Гэта ўнікальны праект, ініцыяваны спартыўнай валанцёрскай супольнасцю на XIII Форуме Міжнароднай федэрацыі студэнцкага спорту (FISU) у г. Манпелье (Францыя). У сталіцу Татарстана з'ехаліся лідары валанцёрскага руху з 91 краіны, якія з'яўляюцца членамі FISU, у тым ліку з Беларусі.

Праграма форуму ўключала лекцыі, семінары, трэнінгі, круглыя сталы і дыскусіі. У якасці спікераў былі запрошаны прадстаўнікі Міжнароднай федэрацыі студэнцкага спорту, Міжнароднага алімпійскага камітэта, Сусветнага антыдопінгавага агенцтва, выкладчыкі Маскоўскага дзяржаўнага інстытута міжнародных адносін, адукацыйнага цэнтара EF Education First і вядомыя спартсмены.

Беларусь на форуме прадставіла Дар'я Трыгубава, выкладчык Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта, якая займаецца валанцёрскай дзейнасцю з 2012 года. Яна ўдзельнічала ўжо ў 15 міжнародных спартыўных мерапрыемствах як цімхост — суправаджальны перакладчык. Сваё выступленне дзяўчына прысвяціла таму, як вопыт суправаджэння спартыўных камандаў спрыяе прафесійнаму і асобаснаму росту, фарміруе лідарскія якасці, дазваляе пазнаёміцца з вялікай колькасцю цікавых людзей.

Набыты ў Казані вопыт можа быць паспяхова выкарыстаны ў Беларусі пры падрыхтоўцы валанцёраў да Другіх Еўрапейскіх гульняў 2019 года і чэмпіянату свету па хакеі 2021 года.

Надзея НІКАЛАЕВА.

nikalaeva@zviazda.by

«Цягаць не цяжка. Цяжка знайсці транспарт, які можна выкарыстаць».